

19 MAYIS İZLEĞİ KENTSEL TASARIM YARIŞMASI

AÇIKLAMA RAPORU

I.PROBLEM TANIMI

Yarışma alanında saptanan temel problemlerin özünde; tanımsızlık, anlamsızlık, kimliksizlik ve vasatlık kavramlarıyla ifade edilebilecek temel algısal yetersizlikler yer almaktadır. Alanda gözlenen geniş bir iki boyutluluk hissi bu tanımsızlığın en önemli sebeplerinden biri olarak dikkat çekmektedir. Bu anlamda mevcut alan bir tür 'yok-yer' niteliği sergilemektedir (Şekil 1).

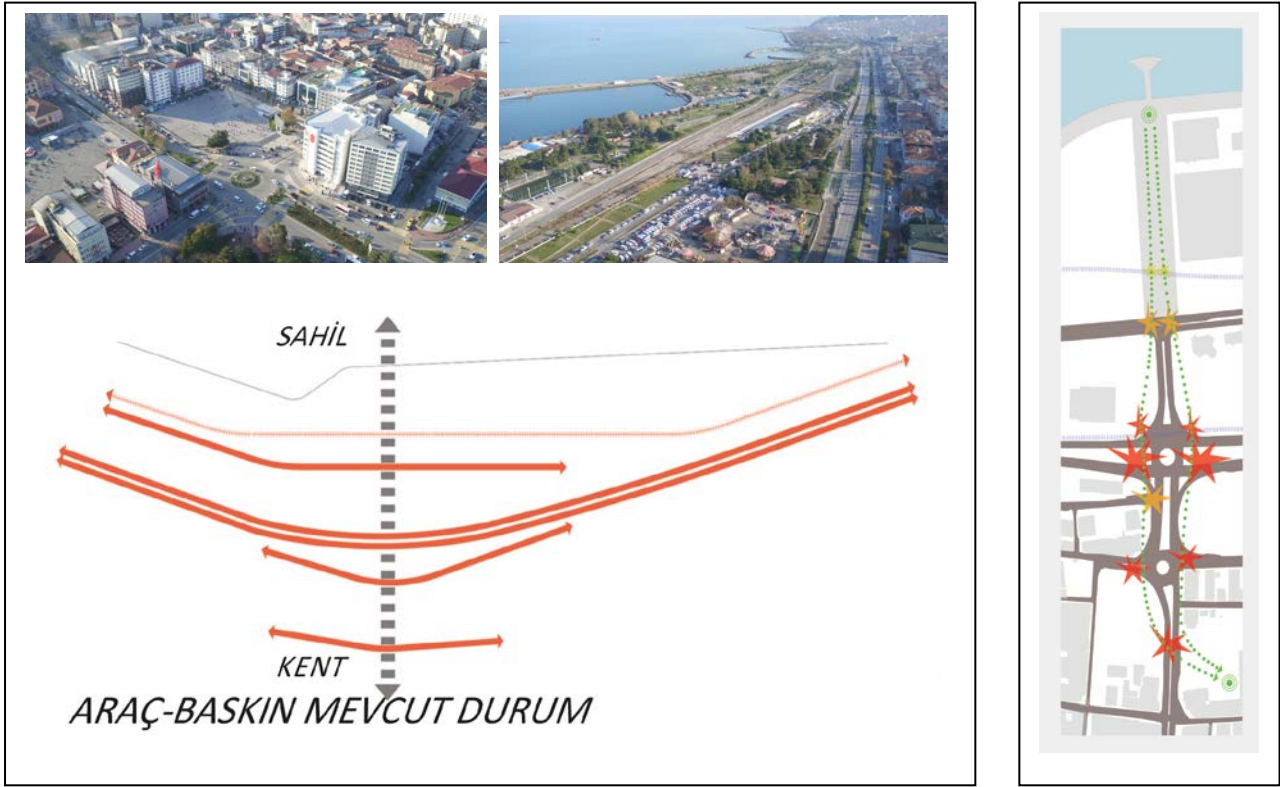

Şekil 1. Alanda gözlenen algısal yetersizlikler ve 'yok-yer' hissi

Yarışma alanı ve yakın çevresinde yer alan ve 19 Mayıs ve Kurtuluş Savaşı'na ilişkin pek çok değerli odak noktası olmasına rağmen, kent kullanıcısının bunları algılaması, takip edebilmesi ve zihninde bilişsel bir düzene oturtabilmesi mevcut kentsel oluşum ve peyzaj düzenlemeleri nedeniyle olanaksız kılınmıştır.

Ayrıca, alanda zaman içinde yapılmış olan düzenlemelerin biraradalığıyla oluşan (ve esasen algısal veri eksikliğinden kaynaklanan) bu kaos durumunda saptanan en temel sorunun, bu bileşenler arasında bir 'bütünlük eksikliği' olduğu gözlenmektedir. Bu algısal problemin kökeninde ise bir 'senaryo eksikliği' olduğu çok açıktır. Bu algısal eksiklikler, 'sosyal donatı eksikliği' ve 'kentsel çekim unsurları eksikliği' gibi fiziki ve somut eksiklikler ile birleştiğinde ise alanın günümüzdeki, boş, tanımsız, kontrolsüz, ruhsuz ve dolayısıyla kullanımdan uzak hali kaçınılmaz bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır.

Yarışma alanının sahilde kalan bölümünün kentle olan ilişkisizliği en önemli problem olarak saptanmıştır. Bu probleme yol açan en önemli unsur ise kentin içinden geçen ve kıyıya paralel uzanan araç yollarının oluşturduğu ardışık bariyer silsilesidir (Şekil 2). Bu bariyerler yayanın kentten sahile veya sahilden kent içine doğal akışını gerek yürüyüş süresi gerekse yürüyüş deneyimindeki kalite açılarından oldukça sorunlu hale getirmekte, ve alanı *araç-baskın* bir niteliğe büründürmektedir (Şekil 3).

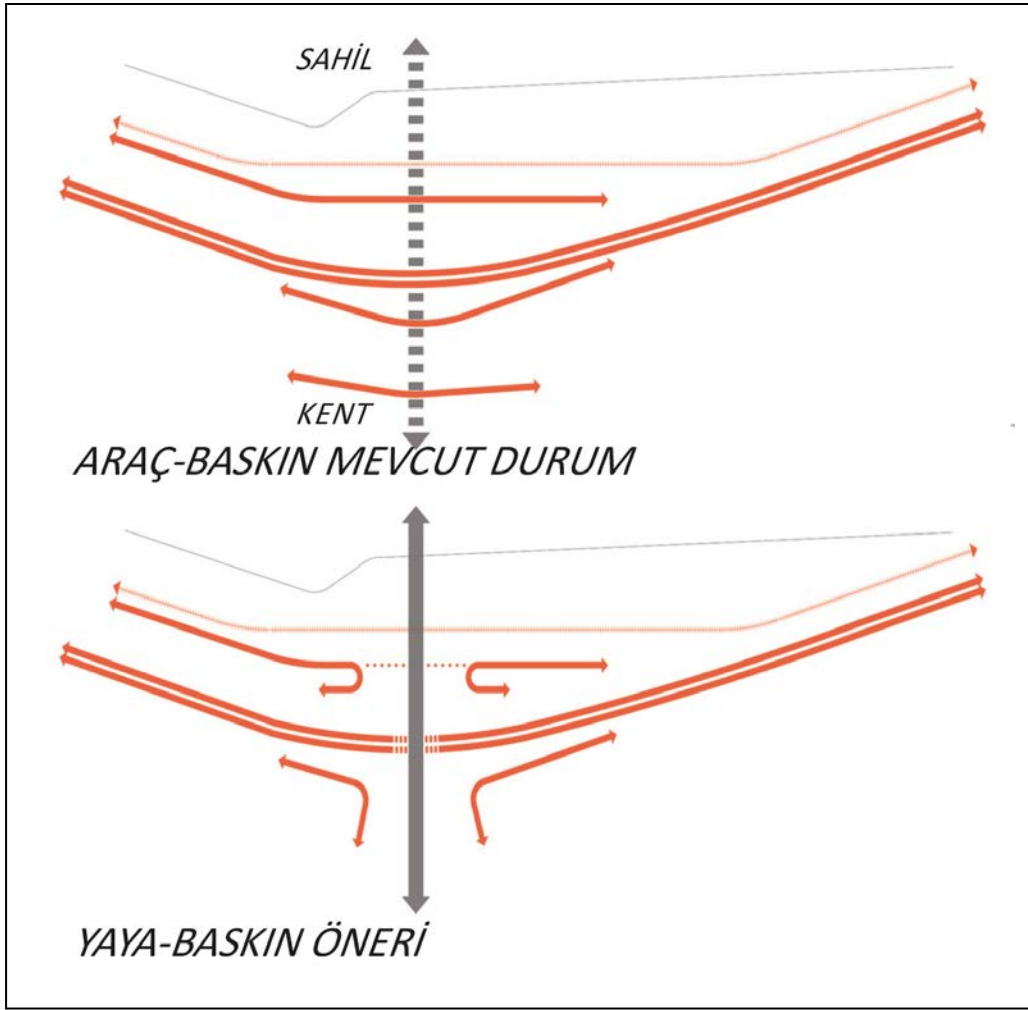
Şekil 2. *Yaya bariyerleri silsilesi* niteliğindeki araç yolu hatları.

Şekil 3. *Araç-Baskın* kent mekanı ve kaotik yaya deneyimi

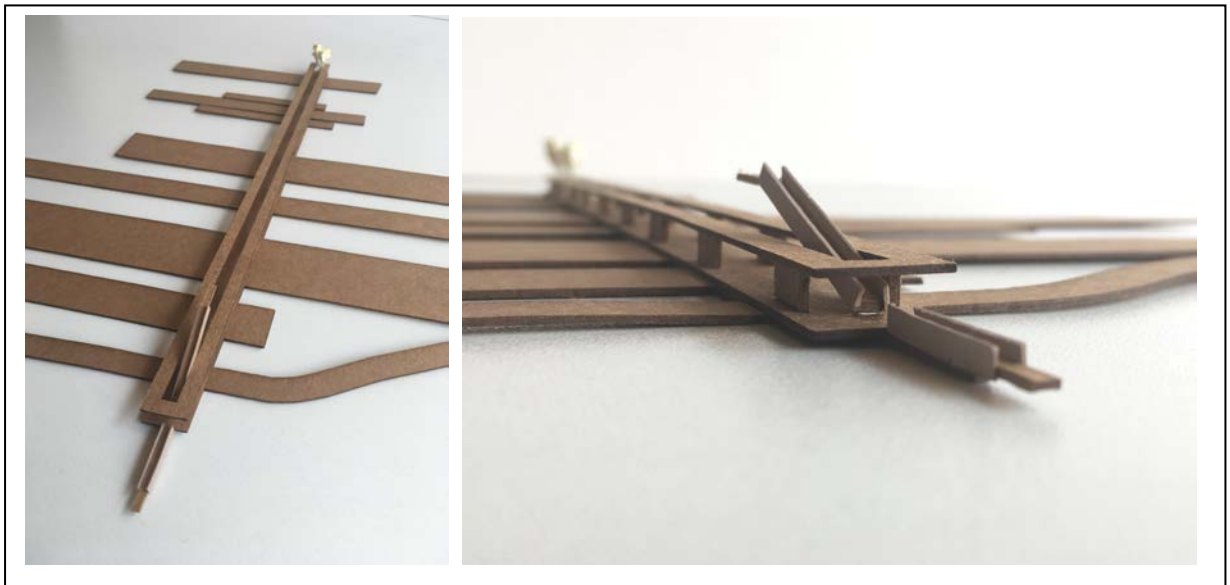
Tüm bunlara ek olarak, alanın özgün tarihsel anlam ve değerine yönelik ikonik ve şiirsel unsurlardan yoksun oluşu, ve bu amaç doğrultusunda alanda mevcut öğelerin niteliksizliği ve bu anlamı banalleştirmeye yönelik karakterleri de alanın sorunlarına bir üst kavramsal boyut katmaktadır.

II.İZLEK ÇÖZÜM ÖNERİSİ

Yukarıda tanımlanan sorunlara çözüm getirebilmek üzere kurgulanan izlek, öncelikle yayaya bariyer oluşturan trafik hatlarına farklı derecelerde hafifletme çözümleri getirerek, kent-sahil arası yaya sürekliliğini kesintisiz kılıp *yaya-baskın* bir niteliğe kavuşturma hedefi güdecek şekilde tasarlanmıştır (Şekil 4). Kıydan kent içine dek uzanan, üst-kimliği hakim kılan tematik bir rota (omurga) ve bu rotaya takılan kendi alt-kimliklerine sahip alt-alanlar aracılığıyla algılanır hale getirilmesi ve gerek kentlinin gerekse kent ziyaretçisinin zihninde daha ilk bakışta kolayca kavranabilir bilişsel bir düzen oluşturulabilmesi, izlek çözüm önerisinin ana fikrini oluşturmuştur (Şekil 5).

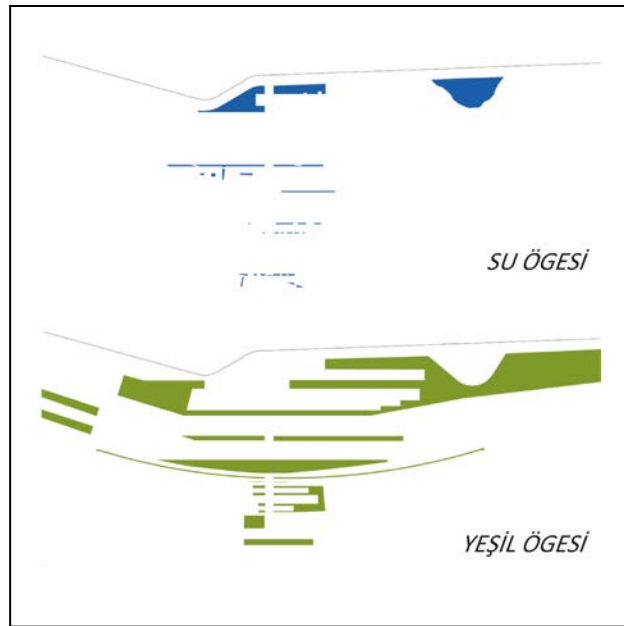
Şekil 4. **Yaya Baskın** kent mekanı için trafik önerileri (iptal, hafifletme, öteleme, yeraltına alma)

Şekil 5. Ana omurga ve ona dik ardışık işlev bantlarından oluşan yalın şema

Şekil 6. Öneri omurganın kent içine 'sızma' şeması

Şekil 7. Su ve Yeşil öğeleriyle izlek omurgasının kente **kılcal filtrasyonu**

Öneri izlek, kentin sahille işlevsel ve algısal kopukluğu sorununa çözüm getirmek amacıyla, ana omurga gövdesinin kılcallanarak kentin içine filtre edilmesine (sızmasına) dayalı bir ana fikre dayanır (Şekil 6). Açık-yarı açık alan hiyerarşileri, sert ve yumuşak zemin öğeleri, su unsurları ve kentsel mobilyalarla bu kılcal filtrasyon teması her ölçekte bütünleştirilmiştir (Şekil 7).

Bu ana fikir doğrultusunda, öncelikle yukarıda sözü edilen 'trafik hafifletme müdahaleleri' kapsamında alınan temel kararlar şunlardır;

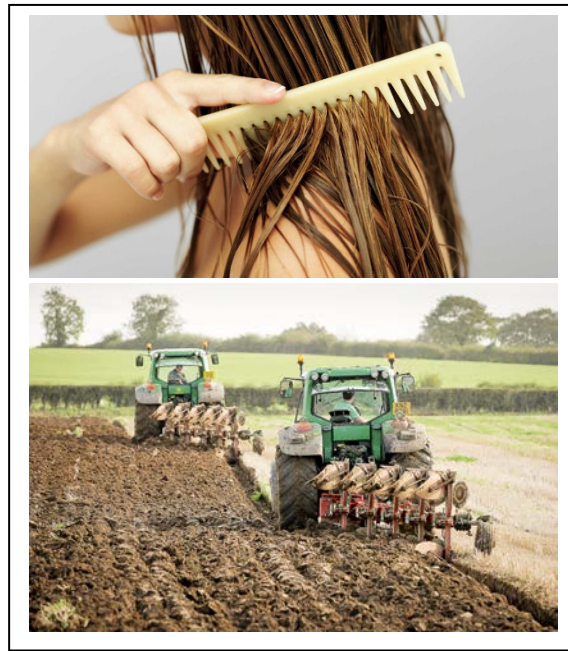
- 19 Mayıs Bulvarı'nın, Atatürk Bulvarı'ndan sahile uzayan kesimi ile Fuar Caddesi'nin kesişiminde oluşan minibüs trafiği ve bundan doğan yaya kesintisi, alandaki problemleri oluşturan temel trafik kaynaklarından biridir. Bu nedenle öneri düzenlemede bu minibüs hatları doğu ve batı olmak üzere ikiye ayrılıp birbirinden koparılarak, **Fuar Caddesi sadece servis araçlarının kontrollü olarak girebildiği bir yaya bölgesine dönüştürülmüştür**. Bu hatlar Atatürk Bulvarı'nın farklı yönlerine *Kuzeyde Çifte Hamam Caddesinden gelen, Güneyde ise Lise Caddesinden gelen kavşaklardan bağlanacaklardır*.
- Yine yaya sürekliliğini kesen problemlerden bir diğeri olan, Atatürk Bulvarı, ona paralel uzanan Cumhuriyet Caddesi / Kazımpaşa Caddesi ve onları dik kesen 19 Mayıs Bulvarının oluşturduğu ardışık kavşaklar ve burada oluşan kaotik trafik, yayaların yalnızca sahil kesimine erişimlerini değil, Atatürk Bulvarı'nın batısındaki kent içindeki hareketlerini de oldukça olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle bu kavşaklardaki trafik yoğunluğunun kent içinden uzaklaştırılarak, *Kuzeyde Çifte Hamam Caddesinden gelen, Güneyde ise Lise Caddesinden gelen kavşaklara ötelenmesi* uygun bulunmuştur. Bu amaçla, 19 Mayıs Bulvarı'nın **Cumhuriyet Caddesi / Kazımpaşa Caddesi arterinin Doğusunda kalan kısmı trafiğe tamamen kapatılarak yayalaştırılmıştır**. Yine bu amaç doğrultusunda, özellikle **Cumhuriyet Caddesi / Kazımpaşa Caddesi'nin yalnızca yarışma alanına (ve öneri Ana Omurga kesişimine) giren kısmı hafifletilerek**, ilgili trafik yoğunluğu yukarıda adı geçen kavşaklara ötelenmiştir.
- Yine bu ana omurganın yayalaştırılması çerçevesinde, Kentin Batı yönünü 100.Yıl Bulvarı'ndan Atatürk Bulvarı'na bağlayan çok sayıda dikey bağlantıdan biri olan **19 Mayıs Bulvarı'nın, İstiklal Caddesi'ne kadar olan kısmından sonrası yayalaştırılarak buradan gelen (buraya yönelen) trafik İstiklal Caddesi üzerinden aktarılarak Atatürk Bulvarı ile ilişkilendirilmiştir** (Şekil 8a).
- Bulvar AVM ve Cumhuriyet meydanlarının altında **iki katlı olarak yeniden düzenlenmesi önerilen yer-altı otoparklarının girişi ise Cumhuriyet Caddesi / Kazımpaşa Caddesi arteri üzerinden ek yavaşlama şeritleri aracılığıyla sağlanacaktır**. Atatürk Bulvarı'nın her iki yönüne dönüş imkanı da yukarıda adı geçen iki kavşaktaki U dönüşleri ile sağlanacaktır (Şekil 8b).
- Yine bu kapsamda, kentin içinden (ve yarışma alanının ortasından) geçen ana trafik aksı olan **Atatürk Bulvarı, yarışma alanının Valilik ve Spor Gösteri Salonu arasında kalan bölümü boyunca yer kaplaması farklılaşmaları aracılığıyla yavaşlatmaya tabi tutulmuştur**.

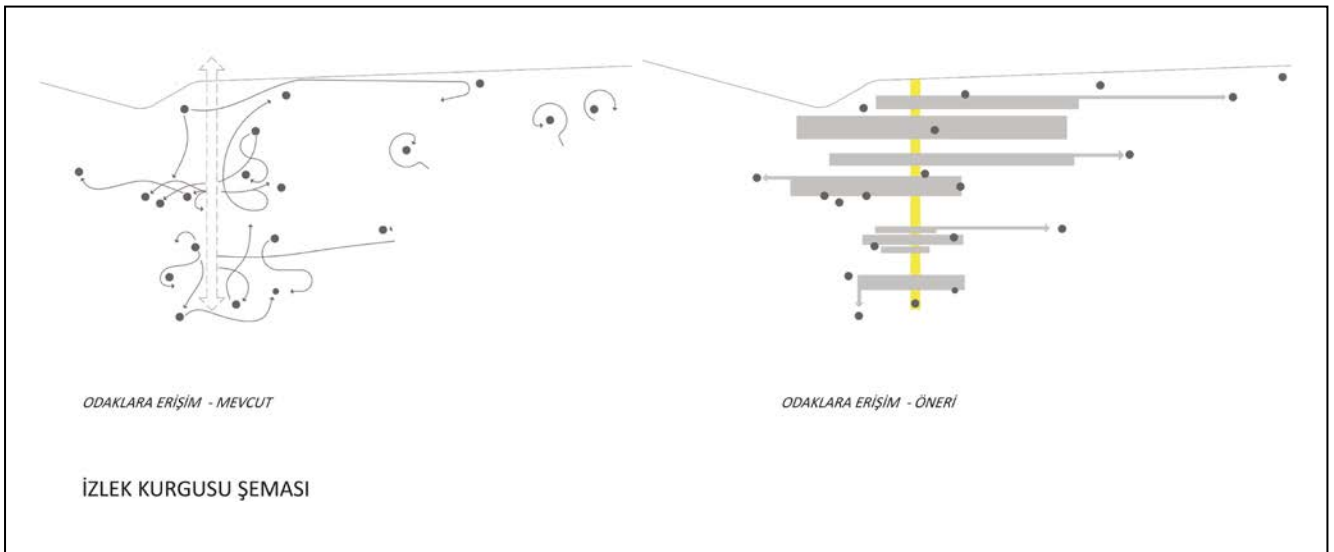

kuruluşuna yönelik siyasal oluşumlar, Cumhuriyetin kuruluşu, ve bu askeri-siyasal mücadeleyi tamamlayan *ekonomik, toplumsal ve kültürel devrimler* süreci. Bu kavramların ana izleğin biçimlenmesinde ve deneyimsel akışında nasıl doğrudan rol oynadığı aşağıda açıklanmaktadır.

'Dağınık saç tarama', 'Düzensiz toprağı sürme' gibi, temelinde; *düzenleme, sağlıklılaştırma ve verimlileştirme* gibi değerler yatan eylemler (Şekil 9), burada önerilecek kentsel tasarım müdahalesinin kavramsal kökeniyle örtüştürülmüş ve ana kurgu, kıydan kent içine dik uzanan bir ana omurga ve ona dik saplanan ardışık şeritlerden ibaret yalın bir şema ile oluşturulmuştur (Şekil 10).

Şekil 9. Düzenleme, sağlıklılaştırma ve verimlileştirme olarak tarama kavramı

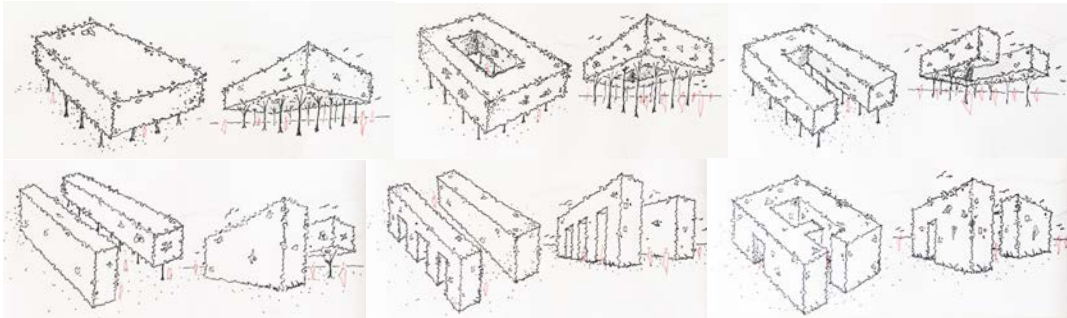

Şekil 10. Omurganın tarayarak düzenlediği işlevsel şeritlerden oluşan yalın şema

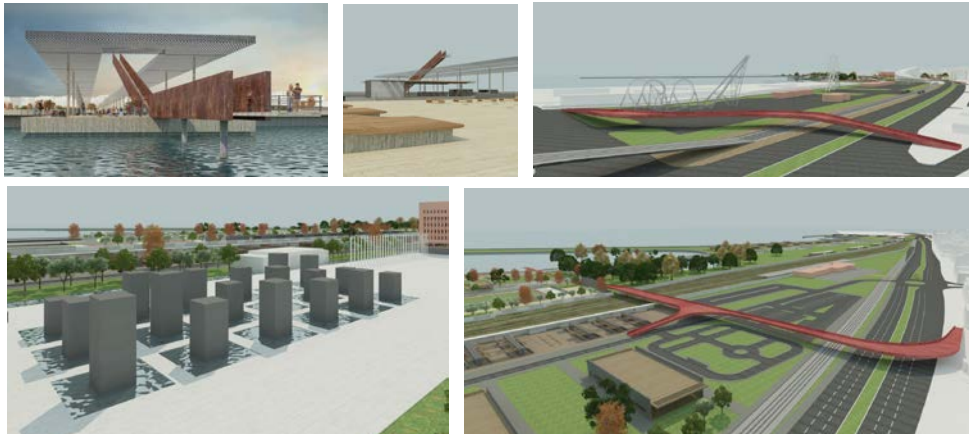
3.ANA İLKELER

Öneri izlek, **a)** yeşil bantlarla birbirinden ayrılmış ve işlevsel olarak farklılaşmış ardışık şeritler üzerinde yer alan dış mekan aktivite zonları ve, **b)** bunları dik olarak kesen bir ana omurga üzerindeki, ritmik dağılıma sahip sosyal servis donatıları (*WC, büfe, bilgilendirme panoları, ATM kulüpleri, çöp istasyonları vs. Kentsel mobilya ve donatılar*) ile desteklenen dinlenme ve deneyim istasyonları üzerindeki aksel bir ana dolaşımdan ibarettir. Bu ana eksendeki yürüyüş güzergahı üzerinde hareket eden kentlinin, işlevsel şeritlere ulaştığında o şeride dair kimlik duvarları ile yönlendirildiği bir işleyiş düzeni öngörülmüştür. Bu tür kıyı dolgu alanlarının yaşatılabilmesi için gerekli kentsel geliştirme programı ile kıyı yapılaşmasının teşvik edilmemesi konusundaki hassasiyet arasındaki denge gözetilerek, kıyıda konumlanan sosyal donatılar için hafif strüktürler önerilmiştir.

Yarışma alanında gözlenen iki boyutluluk ve bunun yarattığı kaybolmuşluk hissini giderilmesi kapsamında, önerilen izlek ve tamamlayıcı peyzaj unsurlarının kullanıcıda (*özellikle belirli stratejik bölgelerde*) üçüncü boyuta dair; kimi zaman **kuşatılmışlık** (*enclosure*), kimi zaman da kentsel **yükselme-alçalma** (*ascend-descend*) deneyimi hisleri uyandırması ve (mimari program ögesi içermeyen böylesi bir ihtiyaç programında) kentsel peyzaj öğeleriyle volumetrik bir kurgu ve bunun sonucu olarak yeşil unsurlarla (*çeperlerle*) tariflenmiş, alt hacimler, mekanlar ve yarı açık alanlar yaratılması temel ilkelerden biri olarak kabul edilmiştir (Şekil 11a). Bu anlamda yeşil unsurların birer mimari ögesi gibi **boşluk tanımlayıcı** olarak kullanılmasına dair bir strateji benimsenmiştir.

Şekil 11a. Peyzaj öğelerinin üçüncü boyutta kuşatılmışlık hissi ve hacimsellikler yaratmasına yönelik kent mimarisi stratejileri

Şekil 11b. Kent Mimarisi öğelerinin üçüncü boyutta yükselme-alçalma deneyimi yaratması stratejisinde başat mimari aktörler

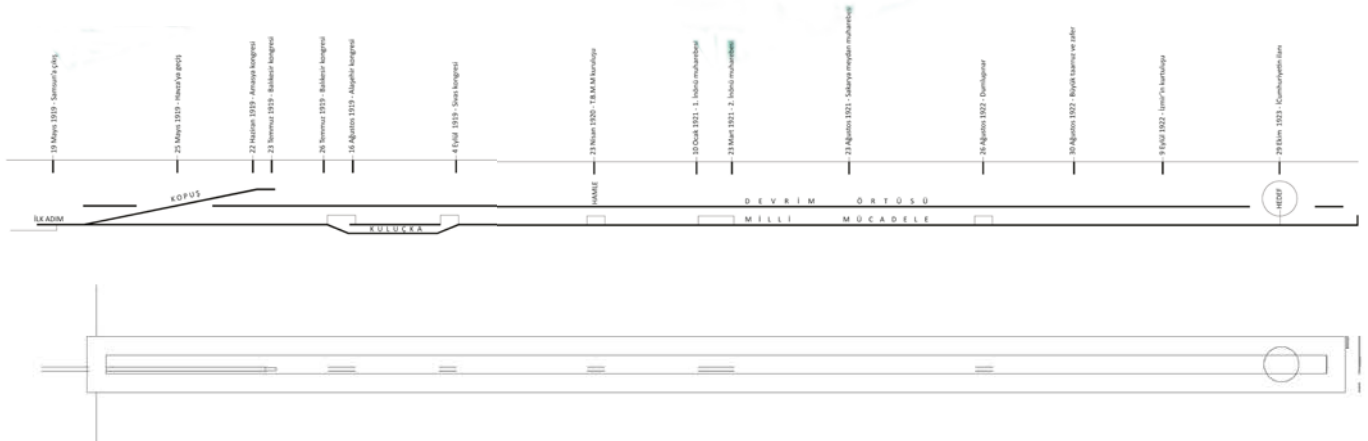

Yine bu ilke doğrultusunda, yalnızca yeşil öğelerinin yarattığı hacimsellik değil, başta **kent saçağı** ve onu her iki uçta tamamlayan **tefekkür saçakları** olmak üzere, anıtsı formuyla **merdiven-kule**, kenti Atatürk bulvarı üzerinden sahil peyzajına 'teyelleyen' heykelsi **yaya üst-geçitleri**, Valilik ve Tören Meydanı'nın önünde yer alan (ve bir land-art sanatçısıyla beraber tasarlanması öngörülen) prizmatik öğelerden oluşan **18 Adam Anıtı** Meydanı, ve Kent Omurgası boyunca ritmik olarak yerleştirilmiş (ve *Ana Omurga gridinden türetilmiş*) kent donatılarının bütünde yarattığı rölyefsi etki de öneri kompozisyonu insan ölçeğinde üçüncü boyuta taşıma stratejisinin baş aktörlerindedir.

4.İZLEK KURGUSU

Proje alanı, tariflenen problematik doğrultusunda, çok önemli bir tarihsel içerik taşımasının yanısıra peyzaj odaklı işlevsel düzenleme gerektiren bir tablo sergilemektedir. Bu nedenle, öneri izlek, taşıyacağı *anlamsal* boyutların *işlevsel* unsurlara tercüme edildiği bütünleşik iki kanalda ele alınarak kurgulanmıştır.

A.ANLAMSAL (SEMBOLİK BOYUT ve BELLEK) UNSURLARI'NIN İŞLEVSEL ZONLAMA ŞEMASINA AKTARIM İLKELERİ

Şekil 12. İzlek önerisinin kavramsal ve metaforik altyapısı

Yukarıda açıklanan ve izleğin metaforik altyapısını oluşturan kavramların izleğin biçimlenmesindeki rolü şu şekilde açıklanabilir (Şekil 12);

Ana omurganın kuzeybatı ucunda ve kıyıda yer alarak izleği başlatan iskele yapısı, formuyla Mustafa Kemal'in Anadolu'ya ilk adımını, malzeme ve dokusuyla yolculuk ettiği yıpranmış Bandırma vapurunu ve köhne iskeleyi imgelerken, ana omurganın başında yer alan ve kentliye izlek başında tüm kurgunun tepeden bir panoramik görünümünü sunan '**merdiven-kule**' ise yukarıda sözü edilen 'kopuş', 'gözlem' ve 'bakış' olgularına atıfta bulunur (Şekil 13). Bu sayede başlangıçta problem olarak tanımlanan ve kentin (özellikle bu alanının) gereksinim duyduğu ikonik ve şiirsel değer sunan bir kent sembolü olma işlevini üstlenir. İzlek omurgası boyunca

ritmik olarak tekrar eden ve sürekliliği sağlayan çift-duvarlı çizgisel donatı unsurları, başta bir yeraltı müzesine, izleğin ortalarından itibaren ise ‘zaman şeridi’ temalı sergi duvarlarına dönüşerek, Kuvayı Milliye ve silahlı mücadele süreçlerini betimler. Ana omurga üzerini örten lineer Kent Saçağı, Türk Devriminin rehber rolünü ifade eden koruyucu bir örtü olarak izlek boyunca uzanır. Bu saçağın altında şekillenen rotanın ilk bölümü yukarıda sözü edilen ‘kuluçka’ dönemini, sonraki bölümü ise bizi Cumhuriyetin kuruluş ‘hedefini’ ve O’nun sonsuzluğunu ifade eden ‘**çınar**’ ögesine taşıyan ‘mücadele’ sürecini somutlaştırır. Bu rota boyunca omurgayı dik kesen her şerit Türk Devriminin kalkınma stratejilerinin ifade edildiği ve bu temalar doğrultusunda işlevlendirilmiş aktivite zonlarına karşılık gelir.

Şekil 13. ‘İskele ve Merdiven-Kule’ ikonu

Şekil 14. ‘Ulu Çınar ve Köy Meydanı’

Başlangıcında ‘İskele ve Merdiven-Kule’ ikonu ile başlayıp, kent içinde ‘Ulu Çınar ve Çınar Meydanı’ ile sonlanan ana izlek omurgası, milli mücadelenin başlayışını ve Cumhuriyet ile taçlandırılışını ifade eden bir sürecin materyalize olmuş halidir. Bu omurga, başındaki ve sonundaki ikonik unsurların hemen yanibaşında kentliye sunulan ve birer hafif saçak örtüsü ile

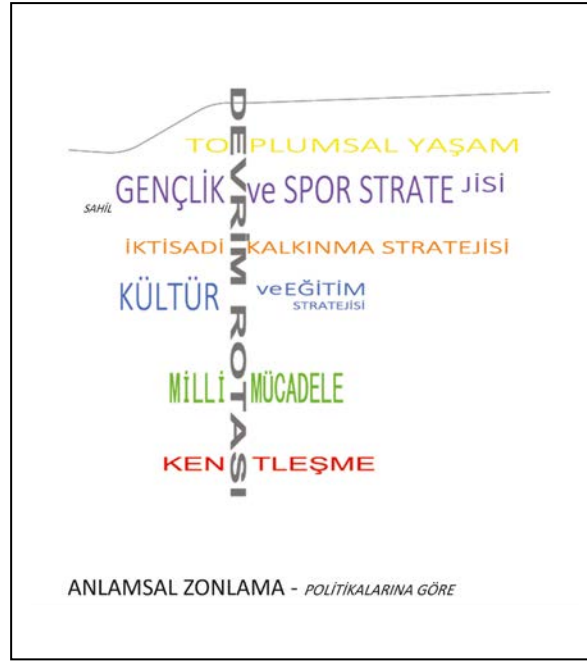
tanımlanan iki ayrı mekansal oluşum ile kentlinin ve ziyaretçinin bu süreci her iki ucunda, milli mücadelenin hikayesini tefekkür edebileceği dinlenme alanı ile tamamlanır. Gerek bu üzeri saçakla örtülü tefekkür-dinlenme alanı, gerekse kent meydanının kuzeyinde yer alan ağaç örtülü (Kır) Kent-Kahvesi Meydanı omurganın sonunu ve izlek deneyiminin kentli tarafından içine sindirileceği alternatif kentsel mekanlar olarak sunulmuşlardır. Bu sürecin sonunda yer alan 'Çınar Meydanı', Milli Kurtuluş Mücadelesi'nin ruhunu oluşturan Anadolu köylüsünün özünü ifade etmek üzere, Anadolu köy meydanlarının vazgeçilmez unsurları olan Çınar ve Çeşme ikilisinin oluşturduğu kırsal atmosferin, zorlu kurtuluş mücadelesinin yol gösterici ve koruyucu örtüsünü ifade eden metal kent saçığı ile 'hemhal' oldukları bir mekansal şiirselliği yansıtmayı hedefler (Şekil 14).

Bu zonlamayla bağlantılı olarak konumlandırılan işlevlerin ise kent belleğinde önemli yer tutan bazı olguların yer bulmasına yönelik bir anlayışla konumlandırılmasına özen gösterilmiştir (Şekil 15). Örneğin, kent hafızasında yer tutan açık hava sineması, gençlik ve spor bandındaki 'çayır' olarak ayrılan yerde hayat bulurken, yine kent hafızasının önemli unsurlarından olan hayvanat bahçesi, yeni bir anlayışla düzenlenen (ve Cumhuriyet Projesinin önemli enstümanlarından olan) **Orman Çiftliğinde** eşleniğini bulur. Yine, kentin önemli bir unsuru olan alış-veriş, iktisadi kalkınma stratejisine karşılık gelen bant içinde yer alan semt pazarında vücut bulur.

Şekil 15. 'Kentsel bellek' unsurlarının öneri izlekte yer alışı şeması

Yarışma alanında yer alacak, eğitim-kültür, ticaret, spor ve rekreasyon vs. gibi kentsel işlevler, yukarıda sözü edilen anlamsal içerikleri doğrultusunda, ve bantlar halinde zonlanarak mevcut yapıların işlevsel içerikleri ile entegre olacak şekilde düzenlenmiştir (Şekil 16). Bu zonlama anlayışı, öneri kentsel müdahalenin mekansal okunabilirliğini arttırırken izleğin tematik ve sembolik tutarlılığını kurgulayan kavramsal bir zemin de oluşturur.

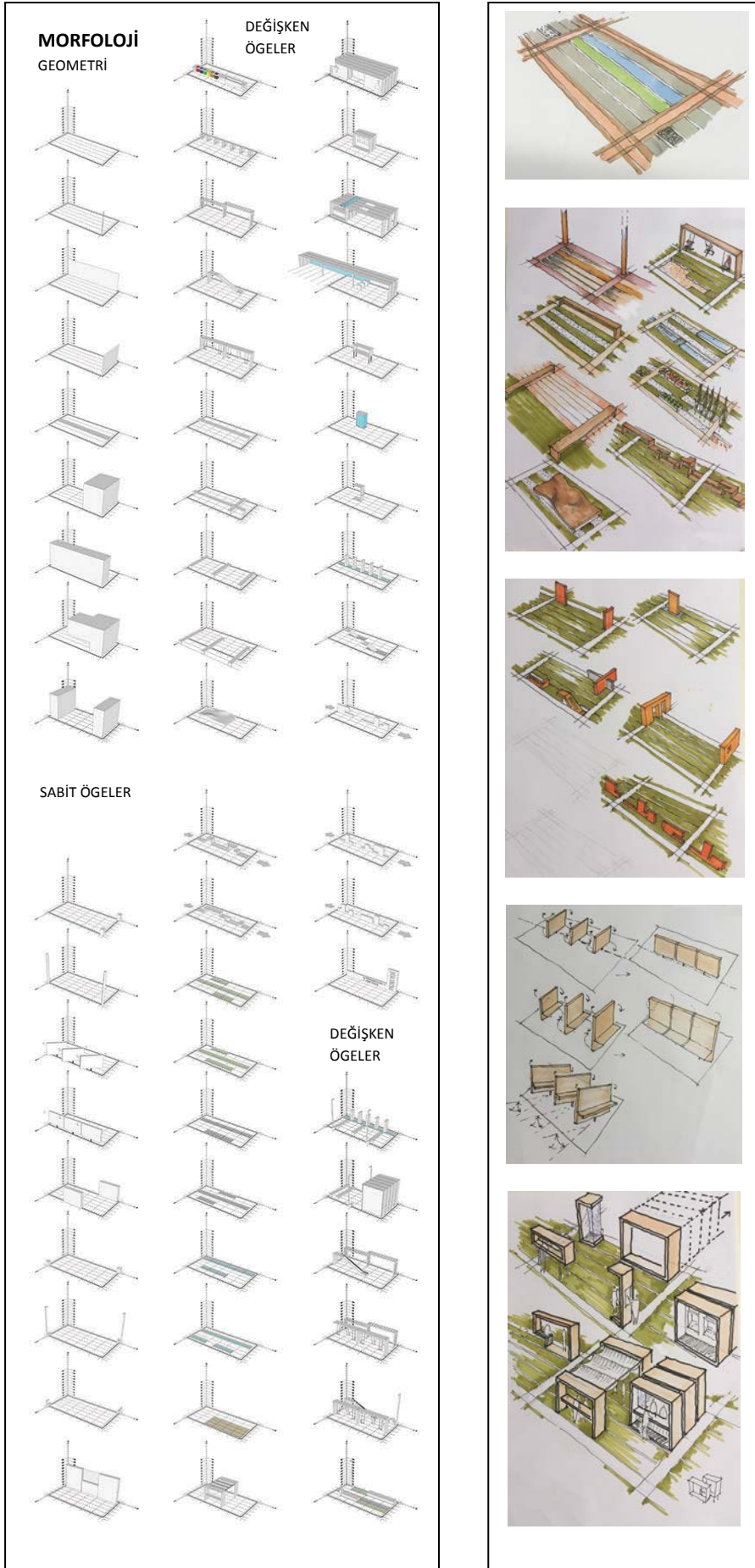
Şekil 16. İzleğin Cumhuriyet'in Devrimleri ile kavramsal ilişki şeması

B.KENTSEL TASARIM - ENDÜSTRİYEL ÜRÜN TASARIMI ÖLÇEK İLİŞKİLENME İLKELERİ

Üst ölçekli müdahalenin alt-ölçekteki tasarım programıyla bütünlüğü ve tutarlılığı ise; ana omurgayı biçimlendiren ana grid sisteminin modüler yapısının tüm kentsel mobilya ve donatıları (WC, büfe, bilgilendirme panoları, ATM kulüpleri, çöp istasyonları, oturma elemanları, uzanma ve güneşlenme elemanları, bilgi duvarları, kimlik duvarları, çocuk oyun istasyon elemanları vs.) biçimlendirme ve boyutlandırmadaki belirleyici rolü ile sağlamıştır. 5m x 10 m²'lik bir grid ve bu alanın içinde oluşturulan 1m'lik şeritler, tüm kentsel tasarım ve endüstriyel tasarım nesnelere için modüler bir rehber oluşturmuş ve tüm donatılar bu gridden türetilmiştir (Şekil 17).

Aynı gridal sistemden türeyen bu mobilyaların bir kısmı sabit objelerden oluşurken bir kısmı da hareketli pivot panel elemanlardan ibarettir. Bu pivot elemanlar; kimi yerde kullanıcının (özellikle de çocuk kullanıcının) kendi isteğine göre manuel olarak pozisyonlandıracağı ve esnek mekanlar yaratabilen pivot-duvarlar iken, kimi yerde de demiryolu hemzemin geçişini açıp kapatan otomatik pivot bariyerlerdir. Dolayısı ile tüm kentsel donatılar ve mobilyalar arasında üst ölçekten alt ölçeğe ve kullanım biçimlerine kadar tutarlı bir dil birliği sağlanmıştır. Yine çocuk kullanıcılar ve onların oyun ihtiyaçları için tasarlanan kentsel mobilyaların konumlanma ilkesi olarak, ana omurganın işlevsel şeritler arasında kalan yeşil bantlara açıldığı noktalarda yer almaları prensibi benimsenmiş olup, dolayısıyla çocuklar ana deneyim ve algının asal bir parçası haline getirilmiştir.

Şekil 17. Kentsel Mobilya ve donatıların türeme morfolojisi

5. PEYZAJ TASARIMI ve BİTKİLENDİRME İLKELERİ

Şekil 18. Peyzaj Tasarım İlkeleri

Yukarıda tanımlanan öneri proje, peyzaj düzenlemesi açısından bakıldığında, kurgulayıcı gridal düzenin zemin kaplamasında açıkça okunduğu bir ana yürüyüş omurgası ve ona dik saplanan ardışık sert zemin kaplamalarından oluşan işlevsel bantlar ve bu bantlar arasında yumuşak zemin bantlarından ibaret bir düzenlemedir. Bu bantlardaki zemin kaplamaları ve bitkilendirme programının, her bandın anlamsal ve işlevsel içeriğine göre farklı alt kimlikler kazanmasına yönelik olarak belirlenmesi peyzaj tasarımının ana ilkesini oluşturur (Şekil 18). Yukarıda da belirtildiği üzere, öneri bitkilendirme programının, alanda üçüncü boyutta istenen *kuşatılmışlık* ve *yükselme-alçalma deneyimi* hislerini stimüle etmesi açısından, özellikle ağaçların; **a) yönlendirici, b) odak oluşturucu, c) bölücü, d) birleştirici** işlevlerinin yanı sıra, *Photinia fraseri*, *Taxus baccata*, *Ligustrum lucidum*, *Tilia tomentosa*, *Fraxinus excelsior* türlerinden oluşan ağaç gruplarının masif çeper oluşturucu nitelikleri aracılığıyla **e) hacim ve mekan tanımlama** (bkz. Şekil 11a) işlevleri kentsel tasarımın önemli bir kurgulayıcısı olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda, öneri projenin peyzaj tasarımı yaklaşımını belirleyen girdiler şu şekilde değerlendirilmiştir;

Samsun, tipik orta Karadeniz ikliminin hüküm sürdüğü, sıcaklığının 0 C'nin altına ortalama 20 günden fazla düşmediği ılıman iklimin gözlemlendiği bir ildir. Yağış ortalaması 733mm'dir. Bol yağış alan Samsun zengin vejetasyon yapısına sahiptir. Zengin vejetasyon yapısı sadece iklim özelliklerinden değil aynı zamanda topografik farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Canik Dağları'nın eteklerinde bulunan Samsun, Kızılırmak ve Yeşilirmak'ın Karadeniz'e döküldükleri delta üzerinde konumlanmıştır. Samsun'un güneyi dağlık, sahilinde kıyı ovaları, dağ ve kıyı arasında kalan yaylaları vardır. Bu yapı Karadeniz'in orta ve doğu bölümünde yaygın olarak rastlanmaktadır. Proje alanı, yağışın yüksek oranda olduğu ılıman bir mikroklimaya sahiptir. Meşe, gürgen, kestane, ıhlamur, kayın, dişbudak ağaçları; 1200m ile 1800m arasında ise ibrelili ağaç türleri bulunmaktadır.

Karadeniz'e paralel altı akstan oluşan kavramsal tasarım yaklaşımı bitkisel ve yapısal peyzaj öğeleri ile pekiştirilmektedir. Yukarıda tanımlanan bu altı akstan, denizden kente doğru

sıralanışlarına göre ilki "Toplumsal Yaşam" bandıdır. Bu aksta kolektif bahçe anlayışı vurgulanmaktadır. İşletim modeli geliştirilmiş, kentlinin bir arada üretim yapabileceği parseller tasarlanmıştır. Aynı zamanda, kent hafızasında önemli yeri olan hayvanat bahçesi, Samsun'un faunasındaki türlerinin bir arada yaşadığı ve bakımının üstlenildiği bir açık hava müzesi niteliğinde yeniden ele alınmıştır. Faunaya uygun topoğrafya, vejetasyon dokusu, su yüzeyleri ile iklimlendirme yapılarak, özel habitatlar oluşturulmuştur. Alan kullanımından oluşabilecek hoşnutsuzluklar, hakim rüzgar yönü dikkate alınarak en aza indirilmiştir. Bu aks üzerinde yemişli ağaç türleri kullanımına özen gösterilmiştir. *Persica vulgaris*, *Morus alba*, *Prunus domestica* ve *Pyrus communis* yemişli ağaç türleri, rüzgar engelleyici özelliği ile bilinen *Quercus robur* ise rüzgar koridorlarına önerilmektedir. İkinci bandı oluşturan "Gençlik ve Spor Stratejisi" aksı, çeşitli organize spor sahalarının konumlandırıldığı açık ve kapalı mekan spor aktivitelerinin konumlandırıldığı akstir. Bu aks üzerinde çok amaçlı açık yeşil alan ve boylu, tıjli bitki türleri seçilmiştir. Açık hava pasif rekreasyon imkanını sunan aksın dinamik yapısını yansıtmak amacıyla farklı agregalar ile doldurulmuş geogrid sistemi ve terazzo beton önerilmektedir. *Tilia cordata*, *Fraxinus angustifolia*, *Ailanthus altissima*, *Liriodendron tulipifera*, gibi ağaç türleri bitkisel tasarımda yer alan ana türlerdir. Bu türler aynı zamanda sahilden Samsun'a yaklaşımda dağların eteğinde yükselen kent dokusuna sahil silüeti oluşturmakta ve proje alanındaki yapıları tamamlamaktadır. Dolgu alanındaki proje alanındaki toprak derinliği göz önünde bulundurulduğunda boylu ağaç dikimleri için yapay tepe sistemleri önerilmektedir. Bir sonraki aks "İktisadi Kalkınma Strateji" aksıdır. Proje alanını ikiye ayıran tren yolu, kır çiçeği tohumları ile kentlilere mevsimsel devrimin yaşatıldığı görsel bir aksa dönüştürmek amaçlanmaktadır. Kışın *Galanthus nivalis*, *Crocus sp.*; ilkbaharda *Papaver rhoeas*, *Anthemis*, *Matricaria*, *Bellis*, *Leucanthemum* ve *Tripleurospermum* cinsleri ile renklenecektir. Kente yaklaşan bir sonraki aks ise "Kültür Eğitim Stratejisi" temalı akstir. Bu aks üzerinde kentlinin çeşitli amaçlarla bir araya geldiği meydanlar, yapılar arasında özelleşmiş avlular oluşturulmuştur. Mekanların eleganceğinin vurgulandığı durgun su yüzeyleri ve patinatolu, patlatılmış, kumlu bazalt doğal taşı kullanımı ile doku farklılıkları kullanılarak hareketlendirilmiş döşeme tasarımı önerilmektedir. Mekanlarda ölçek hissini oluşturmak ve estetik değeri pekiştirmek amacıyla gövde formu ve mevsimsel renklenmesi dikkat çekici bitki türleri seçilmiştir. *Acer platanoides* "Crimson King", *Fagus sylvatica* "Atropurpurea", *Gleditsia triacanthus* "Sunburst", *Catalpa bignonioides* "Aurea" ve *Acer negunda* "Flamingo" tasarımda kullanılan bazı türlerdir. Araç yolunun hemen sonrasında konumlanan "Milli Mücadele" aksı ise, kent dokusuna sokulan, işlevin gelenekselleştiği akstir. Bu aksta yerel kimliğin vurgulanması önemsenmektedir. Yapısal peyzaj öğelerinde bölgesel malzeme olan ve Samsun'da işlenen farklı boyutlarda Toptepe andeziti önerilmektedir. Kentlilerin bir arada vakit geçirebilmesi için oturma elemanlarının sık kullanıldığı ve hareketli su yüzeyleri ile yapılar, meydanlar silsilesi ile bağlanmaktadır. Herdemyeşil tıjli ağaç türleri bu alandaki bitkisel tasarım için baskın karakteri temsil etmektedir. *Magnolia grandiflora*, *Laurus nobilis* ve *Pittosporum tenuifolium* bu türlere örnektir. Düzenlemenin en sonunda konumlanan "Kentleşme" aksı adı verilen lineer kent meydanında davetkarlığı ile dikkat çeken, hareketli bir

peyzaj tasarımı diğer akslardan farklı olarak öne çıkmaktadır. Bitki tasarımında, çiçeklenme etkisi güçlü orta boylu *Prunus avium*, *Acar saccharinum*, *Lagerstromia indica* ve *Koelreuteria paniculata* gibi ağaç türleri tercih edilmiştir. Yerel bir doğal taş olan Nebiyan graniti ve ahşap granit önerilmektedir.

Bütün bu paralel aksları birbine, denizi kente bağlayarak, Cumhuriyetin stratejilerine dair kavramları hayata geçiren "Devrim Rotası" ise proje dış mekan kurgusunda fiziksel ve kavramsal bağlantıyı ve devamlılığı sağlamaktadır. Bu bağlamda yapısal malzeme, ve mobilya seçimi yalın bırakılmıştır ve üst örtünün anıtsal etkisini düşürmemek için bitkisel materyal kullanılmamıştır. Strüktürün sert zemindeki gölgesinin okunurluğunu arttırmak için siyah granit döşeme malzemesi olarak önerilmektedir. Devrim Rotası Karadeniz'den yükselip, kent meydanında bir anıt *Platanus orientalis* ağacı altında kentlileri buluşturmaktadır.

Sert zemin, yumuşak zemin, bitkilendirme programı ve kentsel mobilya tasarımlarının morfolojilerinden malzeme ölçeğine kadar ilişkilendirilmesi sayesinde başlangıçta hedeflenen süreklilik ve bütünlük sağlanmıştır.

6.İZLEK ÖNERİSİ DÜŞÜNSEL SÜRECİ

Yukarıda ele alınan izlek önerisi yaklaşımına ulaşma yolunda geçirilen düşünsel süreç, gerek kurgunun gerekse kurguyu belirleyen (kent saçağı, kent mobilyaları vs. gibi) unsurların çeşitli alternatifler arasından rafine olmasına dayalı olarak gelişmiştir. Aşağıdaki görseller bu sürecin kısa bir özetini sunmaktadır. Alanın başta tanımlanan algısal ve teknik problemleri ve izleğin vermesi gereken yalın ve güçlü etkisi gözönüne alınarak tasarım süreci yukarıda aktarıldığı şekilde evrilerek sonlanmıştır.

